

File name: Avsnitt 15 - VA-satsning längs kusten_ljud.wav

Transcriber: ScriptMe.io

Operator: Magnus Degerman

Date of transcription: Jul 02 2024

[00:00:12:09 - 00:00:29:21]

Ulf: Hej och välkommen till podden Inblick Östhammar som belyser näringslivs och samhälls och utvecklingsfrågor i Östhammars kommun. Ulf Andersson heter jag och vid min sida har jag som vanligt Elin Damm. Även den här tisdagen så ska vi prata om vatten. Det gjorde vi förra tisdagen också.

[00:00:31:06 - 00:00:32:12]

Elin: Det är temat för sommaren.

[00:00:32:15 - 00:00:50:05]

Ulf: Nja, inte riktigt, men just nu är det temat i alla fall. Och den här gången kommer vi prata om kommunalt vatten och avloppssystem, VA system och vi har tagit även den här gången experthjälp med oss.

[00:00:50:05 - 00:00:50:10]

Elin: Det är tur.

[00:00:50:21 - 00:00:52:19]

Ulf: välkommen Joanna Wasshem!

[00:00:53:09 - 00:01:01:24]

Joanna Wasshem: Tack så mycket! Trevligt att vara här och få prata om vatten. Speciellt i dessa tider när vi vill att allt ska gå som ett rinnande vatten.

[00:01:03:24 - 00:01:06:04]

Ulf: Välkommen du också! Anna Bergsten.

[00:01:06:09 - 00:01:06:19]

Anna Bergsten: Tackar!

[00:01:08:01 - 00:01:14:04]

Ulf: Ni ska väl. Brukar vi inte inleda med att våra gäster får berätta lite om vilka de är?

[00:01:14:05 - 00:01:18:02]

Elin: Jo precis. Och hur det knyter an till dagens tema.

[00:01:18:13 - 00:01:23:11]

Ulf: Det ska vi inte ändra på. Så vi börjar med dig Johanna. Vad gör du till vardags?

[00:01:24:00 - 00:01:48:16]

Joanna Wasshem: Ja, till vardags så är jag programledare för VA utveckling i de östra delarna av Östhammars kommun. Det betyder att jag är den som leder arbetet med de projekten som vi har igång för att vidareutveckla VA inom området Östra östra Östhammar som innefattar Östhammars tätort och Öregrunds tätort och området runt omkring.

[00:01:50:04 - 00:01:59:18]

Ulf: Det gör det på uppdrag av Gästrike Vatten, eller hur? Ja, du ska alldeles strax för att förklara vad Gästrike Vatten är för någonting. Ja, men vi skickar bollen till dig Anna. Ja.

[00:02:00:13 - 00:02:05:06]

Anna Bergsten: Jag har ett uppdrag som vår samordnare och det.

[00:02:05:06 - 00:02:24:04]

Anna Bergsten: Är jag jobbar mycket tillsammans med i Gästrike Vatten men också med kommunens miljö, avdelning och plan och bygg för VA är med i olika delar av flera olika lagstiftningar så det är en samordnande roll kopplat till VA planering och strategisk utveckling på VA sidan kan man väl säga.

[00:02:28:01 - 00:02:42:18]

Ulf: Då tittar jag på dig och Anna. Gästrike Vatten. Vi ska ju börja med att rita kartan tänker jag. Vi ska berätta Vad är Gästrike Vatten och på vilket sätt knyter det an till Östhammars kommun? Kan du kort berätta vad det är?

[00:02:43:04 - 00:03:35:20]

Joanna Wasshem: Ja, jag tycker att det enkla svaret på den frågan är att Gästrike Vatten vi är Östhammars kommuns VA avdelning. Det är vi som ska se till att VA fungerar i kommunen och det gör vi ju i samarbete med kommunen och Gästrike Vatten. Det är ju ett samarbete mellan fem kommuner. Här har vi Gävle, vi har Hofors, vi har Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar. Och i det här samarbetet så innebär det att utifrån Gästrike Vatten så får vi tillgång till både tekniskt kunnande och tekniska resurser för att säkerställa att vi kan utveckla VA inom Östhammar på det allra bästa sättet för Östhammar. Så det är ett klokt sätt att samarbeta helt enkelt. Exakt.

[00:03:36:11 - 00:03:40:08]

Ulf: Det är väl ganska vanligt i kommun Sverige att man samarbetar på det sättet.

[00:03:40:19 - 00:03:42:17]

Joanna Wasshem: Det ser lite olika ut, men.

[00:03:43:24 - 00:03:45:16]

Ulf: Det är långt ifrån ovanligt i alla fall. Ja.

[00:03:47:20 - 00:04:37:20]

Ulf: Då tänkte jag knyta an till kanske den enskilt största satsningen som Östhammars kommun någonsin har gjort. Det var ett beslut som togs, om jag minns rätt, den 14 juni 2022 i kommunfullmäktige där man tog ett beslut om att göra en investering i en systemlösning för kommunalt VA. Det gjorde man utifrån att det fanns ett behov av att göra den här investeringen. Och behovet handlar mycket om att sörja för eller försörja, sörja för. Lite märkligt men försörja industri och befolkning med kommunalt vatten och kommunalt avloppssystem och framför allt i de östra delarna av kommunen. Är det en beskrivning som ni ställer upp på?

[00:04:40:17 - 00:04:58:20]

Ulf: Och Elin, jag vet att du utifrån ditt uppdrag som näringslivschef är extra angelägen i den här frågan. Ska du berätta lite om varför det är så viktigt att kommunen utifrån ett näringslivs perspektiv tog det där beslutet vid det tillfället.

[00:04:59:14 - 00:05:33:09]

Elin: Men Forsmarks halvön är ju en plats där det kommer att ske mycket de närmaste åren. Det kommer att krävas väldigt mycket människor som arbetar där och de här människorna måste bo någonstans. För att de ska kunna bo någonstans så måste det finnas möjlighet att bygga och för att kunna bygga så måste det finnas tillgång till vatten och avlopp. Det här är en nyckelfråga för kompetensförsörjningen för de etableringar som kommer. Tillväxten i den kommunen påverkas av om det här finns eller inte, så det är en nyckelfråga för oss att den löses. Därför är jag jätteglad för det här beslutet.

[00:05:33:24 - 00:06:03:21]

Ulf: Så i dagsläget är det ju så att en del satsningar har ju redan gjorts, framför allt i Alunda, Österby, bruksområdet där det finns möjlighet att växa och det också finns möjlighet att bygga bostäder eftersom det ökar kapaciteten i VA systemet. Och på motsvarande sätt ska nu kapaciteten öka i de östra delarna. Men det är en ganska lång resa. Vi ska alldeles strax få veta lite mer om hur lång den här resan är och var i den består.

[00:06:05:18 - 00:06:13:02]

Ulf: Om vi börjar i den änden. Vari består de stora utmaningarna för de östra delarna? Och nu tittar jag på dig och Anna.

[00:06:13:20 - 00:06:29:13]

Joanna Wasshem: Ja, alltså det finns ju en del utmaningar såklart, men jag skulle vilja nämna den som vi ser som den största utmaningen och den tror jag att det är. Många av de som bor här i den här delen av kommunen känner till. Och det är vatten.

[00:06:31:12 - 00:06:34:11]

Ulf: Det är vatten att dricka alltså.

[00:06:34:13 - 00:07:50:11]

Joanna Wasshem: Ja, alltså vi behöver få mer dricksvatten. För här har vi vatten, besparing på sommaren och så vidare. Och som det ser ut i den östra delen just kring Östhammar och Öregrunds tätorter, så vi har inte jättemycket vattentillgångar. Det här är någonting som Gästrike Vatten under väldigt lång tid har tittat på och utrett. Vad är det som finns? Vi har väldigt mycket berg. Vi har ganska så små vattentäkter. Vi håller just nu på. Det är ett arbete som pågår. Men att inventera. Vilka vattentäkter finns? Hur mycket kan vi plocka av dem? I det här området så har vi inte heller det kan man ju se. Vi har inga stora sjöar eller ytvatten som vi kallar det, att nyttja för att skapa dricksvatten, vilket gör att det är en utmaning helt enkelt. Men det är också en utmaning som har en fördel och det är det fantastiska läget vi har på Östhammars kommun, för vi ligger bredvid kusten. Vi har alltså tillgång till en ganska stor arsenal av vatten bara precis utanför vår kustremsa här.

[00:07:50:15 - 00:07:51:23]

Ulf: Men det kan man ju inte dricka.

[00:07:52:22 - 00:08:09:18]

Joanna Wasshem: Nej, inte rakt av. Men på samma sätt som man måste rena och ha en gedigen process för att skapa dricksvatten även av vatten från grundvatten eller ytvatten så kan man använda bräckt vatten för att skapa dricksvatten.

[00:08:10:07 - 00:08:11:21]

Ulf: Gör man det någonstans i Sverige idag?

[00:08:12:00 - 00:08:29:22]

Joanna Wasshem: Ja, det gör man. Det finns större så vi kallar dem för avsaltning både på Gotland och på Öland idag. Man tittar också på att bygga fler där. Det här är de stora verken i produktion. Det finns också många, många små verk ute, framförallt längs kusterna.

[00:08:30:10 - 00:08:30:19]

Anna Bergsten: Det har vi i vår kommun också, en del mindre.

[00:08:35:10 - 00:08:49:10]

Joanna Wasshem: Det här är någonting som vi utreder alltså möjligheten att bygga ett avsaltning. Det är ingenting som är beslutat, men det är det vi utreder eftersom vi har den möjligheten. Som ett svar på den största utmaningen som vi ser.

[00:08:51:16 - 00:09:09:09]

Ulf: Du presenterade dig som programledare och program är flera olika projekt och då vet jag

att förse östra delarna av kommunen med dricksvatten är en del av det här. Det finns två andra delar också. Ska du nämna de två andra delarna?

[00:09:09:19 - 00:10:06:00]

Joanna Wasshem: Ja, dricksvatten är en sak, men vi vill ju också kunna hantera vårt så kallade spillvatten, eller avloppsvatten som vi kallar det. Och då har vi ett projekt som ska hantera det och det är byggnationen av Öregrund avloppsreningsverk. Det är det andra projektet vi har planer på att bygga ut det avloppsreningsverket så att det kan hantera avloppsvatten inte bara från Öregrund utan också från Östhammar så att den ökade kapaciteten ska kunna hanteras i Öregrund framöver. För att möjliggöra det här måste vi bygga ett överförings system mellan orterna Östhammar och Öregrund. Det innebär att vi kommer att dra ledningar för avloppsvatten och för dricksvatten mellan Östhammar och Öregrund. Det är det tredje projektet.

[00:10:06:09 - 00:10:14:18]

Ulf: De tre projekten handlar om att förse med dricksvatten av hantera avloppet och ledningar.

[00:10:14:23 - 00:10:16:05]

Joanna Wasshem: Ja precis.

[00:10:16:24 - 00:10:18:23]

Ulf: Vad kommer ske den närmaste tiden?

[00:10:20:05 - 00:10:44:24]

Joanna Wasshem: Ja, den närmaste tiden så är vi inne i en analys fas då man håller på och mäter och tittar och analyserar. Allt ifrån att vi inventerar växtlighet och förekomst av groddjur till att titta på dragningar och sådana saker. Man kommer kanske se lite grann, men det är inte så mycket som händer just nu som är synligt, utan det är mer av analysarbete som pågår.

[00:10:46:11 - 00:11:14:05]

Joanna Wasshem: Det är det som händer den närmsta tiden och allt det här är ju delar av de här tre projekten vars resultat vi hoppas är slutresultat av 2031. Då hoppas vi att vi ska vara helt klara med att ha mer vatten, ha ökat kapacitet och ha ett färdig utbyggt avloppsreningsverk i Öregrund och ha överförings systemet igång mellan de två orterna helt enkelt.

[00:11:16:03 - 00:11:21:23]

Elin: Det är nog många som är nyfikna på just den där tidsplanen. Jag tycker man hör det när man är ute och träffar folk, att man är nyfiken.

[00:11:22:05 - 00:11:26:21]

Ulf: Ja, 2031 alltså. Det är ett årtal vi arbetar med just nu.

[00:11:27:01 - 00:11:27:11]

Joanna Wasshem: Ja.

[00:11:29:03 - 00:11:33:12]

Ulf: Och kommer det kosta någonting det här eller helt gratis?

[00:11:33:14 - 00:12:00:18]

Joanna Wasshem: Ja, i den bästa av världar så är det helt gratis. Men det är klart, det är ju en stor investering det här. Och som jag sa, vi är inne i ett tidigt skede i det här med mycket utredningar för att ta reda på exakt hur vi ska göra, så det är svårt att göra exakta beräkningar. Men de estimat som vi tittar på just nu eller de tidiga beräkningar som vi tittar på just nu, visar på att det här kommer landa på lite drygt 1 miljard.

[00:12:02:21 - 00:12:05:05]

Elin: Som du sa, den största investeringen som kommunen gör.

[00:12:05:20 - 00:12:08:21]

Ulf: Någonsin tror jag faktiskt. Hittills i alla fall.

[00:12:10:09 - 00:12:21:02]

Ulf: Och då tänker jag så här Vem är det som ska betala det? Går det över skattsedeln eller är det någon annan som ska betala det här? Berätta.

[00:12:22:07 - 00:12:26:05]

Joanna Wasshem: Ja, stora delar kommer tas av VA kollektivet. Det är alltså.

[00:12:26:05 - 00:12:26:16]

Ulf: Vem är det?

[00:12:26:21 - 00:12:58:10]

Joanna Wasshem: Och VA kollektivet. Det är de som är anslutna till kommunalt vatten och avlopp i kommunen helt enkelt. Och sen har vi en del eftersom det här är också en förutsättning som du Elin var inne på initialt, att få den här kommunen att få förutsättningar till att växa och skapa de möjligheter som faktiskt vi ser nu med hela industri klustret, Norduppland och så vidare så kommer en del också finansieras av skattebetalarna. Generellt sett i Östhammars kommun så ser finansieringsmodellen ut så.

[00:12:58:10 - 00:13:03:15]

Ulf: Det är en kombination av skattefinansiering och avgifts finansiering. Ja,

[00:13:05:02 - 00:13:23:02]

Ulf: du nämnde att det pågår en hel del utredningar och det görs en hel del dokumentation och jag föreställer mig att man har en del strategiska dokument. Jag vänder mig till dig Anna. De här strategiska dokumenten, vilka är de och var hittar man dem om man vill läsa dem?

[00:13:24:05 - 00:14:02:11]

Anna Bergsten: På vår hemsida så har vi samlat det vi kallar VA planen och de dokumenten som ligger under den va. Planen är en övergripande vatten och avlopp planering och i den ingår det flera delar. Det finns en VA policy som är hur vi förhåller oss till VA frågor och i kommunen generellt. Det finns en handlingsplan där det bland annat finns åtgärder kopplat till VA utbyggnaden, men där är också andra saker som vatten och enskilt vattenförsörjning och den typen av frågor. Allt finns samlat på en sida på vår hemsida. På kommunens hemsida alltså.

[00:14:04:13 - 00:14:26:21]

Anna Bergsten: Den har ju inte de här detaljerna med utbyggnaden. De ligger ju inte i de här dokumenten utan då är det mer saker som Gästrike Vatten jobbar med. Utan de som ligger där är ju på mer övergripande nivå att det ska göras exakt vad som ska göras. Nej, det har Gästrike Vatten i uppdrag att sedan göra och titta på.

[00:14:27:17 - 00:14:29:07]

Joanna Wasshem: Precis det det vi utreder just nu.

[00:14:31:17 - 00:14:58:06]

Ulf: Det är ganska Långa ledtider i det här, tänker jag. 2031 Vad har vi idag 2024? Det är ju 6-7 år bort. Här kommer man kunna använda sig av den ökade kapaciteten under resans gång eller från ena dagen till den andra att det ökar. Berätta något om det. Varför tar det så lång tid? Det är också en fråga.

[00:14:58:09 - 00:16:11:04]

Joanna Wasshem: Ja. Alltså jag först kom in i det här med veva så blev jag också lite förvånad över hur lång tid det tar. För det är en naturlig reaktion. Ska det verkligen behöva ta så lång tid? Men då kan man ju ha i åtanke också att det vi bygger de anläggningar som vi bygger nu, de ska finnas i drift här i kommunen i 50 till 100 år framöver. Och vi ska gräva ner en massa saker i marken. Det är klart att vi måste göra det på ett sätt så att det blir bra. Det kräver att man gör det ordentligt. Att vi utreder och att vi ser till att vi verkligen gör det här på bästa sättet och att vi också skapar förutsättningar för att bygga en så flexibel lösning som möjligt. För vi har vissa behov idag och andra behov längre fram och vi måste ha med det här i planeringen. Det är därför vi måste tänka väldigt många olika steg i den här projekteringen för projekteringen som vi håller på med. Hur säkerställer vi att vi får med så mycket som möjligt av kommande behov i det här? Det tar lite tid helt enkelt.

[00:16:11:22 - 00:16:37:18]

Ulf: Den första frågan som jag ställde. Jag ska repetera den för Jag var ju ofin att städa två

frågor i samma mening. Om den här resan pågår i sju år kommer man kunna utnyttja den ökade kapaciteten. Along the way, alltså efter halva tiden, t ex utnyttja halva kapaciteten. Eller så fungerar det så. Eller gör det inte det?

[00:16:37:22 - 00:17:22:11]

Joanna Wasshem: Kapaciteten av utbyggnaden kommer vi först att få tillgång till först 2031 när alla de här delarna är klara och det säger sig själv lite grann att förrens vi har mer vatten som kommer, som vi kan koppla på så det kommer inte först lite vatten utan det kommer. Jag förstår allt på en gång. Så samtidigt som vi är angelägna om att göra det här tillsammans med kommunen, vi är kommunens avdelning så vi vill ju titta på och möjliggöra så mycket som möjligt för att det ska bli så bra som möjligt för Östhammars kommun. Och för det är ju en fantastisk kommun med fantastiska möjligheter just nu. Så det är ju vår ambition att försöka se hur vi tillsammans kan lösa både på kort sikt och på lång sikt.

[00:17:23:11 - 00:17:27:02]

Ulf: Är vi ensamma i Sverige om de här utmaningarna och svårigheterna?

[00:17:28:10 - 00:17:57:14]

Joanna Wasshem: Nej, nu kan jag inte svara i detalj exakt hur det ser ut på andra ställen, men jag vet att det finns väldigt många kommuner som kämpar med det här. Och framför allt att vatten är en dyrbar resurs på många ställen. På många ställen i Sverige är det självklart att vi har tillgång till vatten, men långt ifrån andra ställen. Och skulle vi lyfta perspektivet och titta runt om i världen så är vatten en av de mest värdefulla resurserna vi har.

[00:17:59:03 - 00:18:23:02]

Anna Bergsten: Det är också mycket gamla system, mycket som byggdes på 50 talet som behöver underhåll. Även om man inte behöver öka kapaciteten så har ofta reningsverk och sånt behov av att åtgärdas och byggas om och det kommer strängare krav på från EU håll och på kväverening och annat som också kommer att komma in och blir saker som utmanar hela, hela Sverige, hela Europa.

[00:18:23:16 - 00:18:39:18]

Ulf: Det får bli nästa poddavsnitt. För jag vet ju att du sitter med de frågorna också. Vad man diskuterar på EU nivå. Och det är ju ganska omvälvande saker. Men det får nog bli nästa poddavsnitt tänker jag. Elin, tycker du att vi har täckt in det som vi ska prata om?

[00:18:39:22 - 00:18:42:11]

Elin: Det tycker jag. Vi har fått svar på de frågorna vi hade med oss.

[00:18:43:19 - 00:18:47:12]

Ulf: Har ni sagt det som ni hade föreställt er att ni hade tänkt att ni skulle säga?

[00:18:49:05 - 00:19:18:14]

Anna Bergsten: Ja.. Jag funderar på om vi ska säga någonting kopplat till vattentjänster planen bara för vad som kommer nu. Det ni kopplar till VA utbyggnaden och vilka behov det finns av att bygga ut. Och förhoppningsvis kommer det en ny lagstiftning som innebär att alla kommuner ska ha en vattentjänster plan där man säger hur man tänker sig utvecklingen för kommunalt vatten och avlopp och förhoppningsvis kommer vår sådan på samråd nu under hösten. Det kan ju folk vara uppmärksamma på kanske.

[00:19:19:02 - 00:19:19:17]

Elin: Spännande!

[00:19:21:19 - 00:19:34:18]

Ulf: Stort tack för att ni tog er tid att vara med på den här sändningen och jag får väl hälsa er välkomna igen när vi ska prata om mer om vatten i framtiden tänker jag. Och vi väntar inte till 2031 utan vi tar det nog.

[00:19:35:11 - 00:19:36:11]

Elin: Lite tidigare kanske.

[00:19:37:22 - 00:19:38:16]

Ulf: Tack så mycket!

[00:19:38:20 - 00:19:40:15]

Joanna Wasshem: Tack, tack för att vi fick komma.

[00:19:41:17 - 00:19:47:13]

Ulf: Och tack också till dig som lyssnade och tack också till dig är det Nu gör vi ett litet break. Är det så?

[00:19:47:24 - 00:19:51:11]

Elin: Nu blir det några veckors uppehåll sen är vi tillbaka igen efter semestern.

[00:19:51:13 - 00:19:52:17]

Ulf: Brunbrända och fina.

[00:19:53:07 - 00:19:56:03]

Elin: Precis! Och tack Magnus också som sköter ljud och film.

[00:19:56:16 - 00:19:58:05]

Ulf: Magnus Degerman Tack så mycket!